Parlament Europejski
2024-2029

TEKSTY PRZYJĘTE

P10_TA(2026)0120

Znaczenie unijnych przepisów uwzględniających brak zgody pośród znamion definicji zgwałcenia

Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 28 kwietnia 2026 r. w sprawie znaczenia unijnych przepisów uwzględniających brak zgody pośród znamion definicji zgwałcenia (2025/2040(INI))

Parlament Europejski,

– uwzględniając art. 2 i art. 3 ust. 2 i 3 Traktatu o Unii Europejskiej, art. 8, 10 i 19 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE) oraz art. 83 ust. 1 i art. 82 ust. 2 TFUE, które dotyczą wzajemnego uznawania wyroków oraz współpracy policyjnej i sądowej,

– uwzględniając art. 83 ust. 1 TFUE, który pozwala Parlamentowi i Radzie ustanowić normy minimalne odnoszące się do definiowania przestępstw i określania kar za szczególnie poważne przestępstwa o wymiarze transgranicznym, w tym za przemoc ze względu na płeć,

– uwzględniając Kartę praw podstawowych Unii Europejskiej, w szczególności jej art. 21, który zakazuje dyskryminacji, art. 45, który ustanawia prawo do swobodnego przemieszczania się, i art. 47, który ustanawia prawo do rzetelnego procesu sądowego,

– uwzględniając Konwencję Rady Europy o zapobieganiu i zwalczaniu przemocy wobec kobiet i przemocy domowej („konwencja stambulska”), ratyfikowaną przez UE w 2023 r., zwłaszcza jej art. 36, wymagający kryminalizacji aktów seksualnych, do których doszło bez zgody, oraz sprawozdania z monitorowania poszczególnych krajów sporządzane przez Grupę Ekspertów do spraw Przeciwdziałania Przemocy wobec Kobiet i Przemocy Domowej,

– uwzględniając art. 21 i 3 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej oraz art. 2 Traktatu o Unii Europejskiej, gdzie równość płci uznaje się za jedną z podstawowych wartości Unii, którą należy uwzględniać we wszystkich dziedzinach polityki i we wszystkich programach,

– uwzględniając drugie sprawozdanie ogólne z działalności Grupy Ekspertów do spraw Przeciwdziałania Przemocy wobec Kobiet i Przemocy Domowej, opublikowane w kwietniu 2021 r.,

– uwzględniając zalecenie Komitetu Ministrów Rady Europy Rec (2002) 5 z dnia 30 kwietnia 2002 r. w sprawie ochrony kobiet przed przemocą, w którym wezwano państwa członkowskie Rady Europy do penalizacji czynności seksualnych odbywanych z osobami niewyrażającymi na to zgody, nawet jeśli nie okazywały one oznak oporu,

– uwzględniając dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1385 z dnia 14 maja 2024 r. w sprawie zwalczania przemocy wobec kobiet i przemocy domowej[1],

– uwzględniając dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/29/UE z dnia 25 października 2012 r. ustanawiającą normy minimalne w zakresie praw, wsparcia i ochrony ofiar przestępstw oraz zastępującą decyzję ramową Rady 2001/220/WSiSW[2] („dyrektywa o prawach ofiar”), gdzie wprowadza się ramy prawne sprawiedliwości skoncentrowanej na ofiarach, w tym w przypadku przemocy seksualnej,

– uwzględniając wniosek Komisji z dnia 6 lutego 2024 r. dotyczący dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie zwalczania niegodziwego traktowania w celach seksualnych i wykorzystywania seksualnego dzieci oraz materiałów przedstawiających niegodziwe traktowanie dzieci w celach seksualnych, zastępującej decyzję ramową Rady 2004/68/WSiSW (COM(2024)0060), zawierający definicję czynności, do której doszło bez zgody, oraz stanowisko Parlamentu z dnia 17 czerwca 2025 r. dotyczące tego wniosku[3],

– a także rezolucję Parlamentu Europejskiego z dnia 16 września 2021 r. zawierającą zalecenia dla Komisji w sprawie uznania przemocy ze względu na płeć za nową dziedzinę przestępczości wśród wymienionych w art. 83 ust. 1 TFUE[4],

– uwzględniając strategię UE na rzecz równouprawnienia płci na lata 2020–2025, w której zaapelowano o lepszą ochronę przed przemocą ze względu na płeć oraz o całościową edukację seksualną propagującą świadomość znaczenia zgody,

– uwzględniając swoją rezolucję z dnia 15 lutego 2023 r. w sprawie wniosku dotyczącego decyzji Rady w sprawie zawarcia, w imieniu Unii Europejskiej, Konwencji Rady Europy o zapobieganiu i zwalczaniu przemocy wobec kobiet i przemocy domowej[5],

---

1 Dz.U. L, 2024/1385, 24.5.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1385/oj.
2 Dz.U. L 315 z 14.11.2012, s. 57, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2012/29/oj.
3 Teksty przyjęte, P10_TA(2025)0116.
4 Dz.U. C 117 z 11.3.2022, s. 88.
5 Dz.U. C 283 z 11.8.2023, s. 149.

– uwzględniając wyrok Europejskiego Trybunału Praw Człowieka (ETPC) z dnia 4 grudnia 2003 r. w sprawie *MC przeciwko Bułgarii* (skarga nr 39272/98), w którym ETPC potwierdził, że państwa mają obowiązek pozytywny wprowadzenia przepisów prawa karnego umożliwiających skuteczne ściganie i karanie zgwałcenia, wyjaśnił, że wymaganie dowodu oporu fizycznego grozi tym, iż niektóre rodzaje zgwałcenia nie będą karane, i potwierdził, że art. 3 i 8 europejskiej konwencji praw człowieka (EKPC) wymagają karania i skutecznego ścigania wszelkich czynności seksualnych, do których doszło bez zgody, w tym w razie braku oporu fizycznego,

– uwzględniając wyrok ETPC z dnia 27 maja 2021 r. w sprawie *JL przeciwko Włochom* (skarga nr 5671/16), w którym stwierdzono, że bazowanie na stereotypach i obwinianie ofiar podczas procesów o zgwałcenie jest naruszeniem prawa do poszanowania życia prywatnego zgodnie z art. 8 EKPC,

– uwzględniając zasady z Yogyakarty przyjęte w listopadzie 2006 r. oraz zasady z Yogyakarty plus 10 przyjęte w listopadzie 2017 r.,

– uwzględniając badania i sprawozdania opracowane przez Agencję Praw Podstawowych Unii Europejskiej (FRA) oraz Europejski Instytut ds. Równości Kobiet i Mężczyzn (EIGE), np. badanie z 2014 r. na temat przemocy wobec kobiet, a zwłaszcza badanie z 2024 r. na temat przemocy ze względu na płeć w UE, zgodnie z którym 17,2 % kobiet w państwach członkowskich UE doświadczyło przemocy seksualnej[6], oraz sprawozdanie z 2024 r. na temat osób LGBTIQ+ w Europie,

– uwzględniając sprawozdanie FRA z dnia 10 czerwca 2025 r. pt. „Fundamental Rights Report 2025” [Sprawozdanie na temat praw podstawowych z 2025 r.], a zwłaszcza opinię FRA nr 2 w sprawie skutecznej ochrony kobiet padających ofiarą przemocy[7],

– uwzględniając Powszechną deklarację praw człowieka oraz Międzynarodowy pakt praw obywatelskich i politycznych,

– uwzględniając deklarację ONZ z dnia 15 września 1995 r. pt. „Deklaracja pekińska i pekińska platforma działania” oraz wyniki jej konferencji przeglądowych,

– uwzględniając Konwencję ONZ w sprawie likwidacji wszelkich form dyskryminacji kobiet z 1979 r. oraz zalecenie ogólne nr 35 (2017)

---

6 FRA, EIGE i Eurostat, *EU gender-based violence survey – Key results: Experiences of women in the EU-27* [Badanie dotyczące przemocy ze względu na płeć w UE – kluczowe wyniki. Doświadczenia kobiet w UE-27], Luksemburg, 2024, s. 14.

7 FRA, Fundamental Rights Report 2025, Urząd Publikacji Unii Europejskiej, Luksemburg, 2025, s. 77.

Komitetu ONZ ds. Likwidacji Dyskryminacji Kobiet z dnia 26 lipca 2017 r. w sprawie przemocy wobec kobiet ze względu na płeć,

– uwzględniając Agendę ONZ na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030 oraz zapisaną w niej zasadę niepozostawiania nikogo w tyle, a zwłaszcza cele zrównoważonego rozwoju nr 3, 4, 5, 10 i 16,

– uwzględniając komunikat Komitetu ONZ ds. Likwidacji Dyskryminacji Kobiet nr 34/2011 z dnia 21 lutego 2014 r., w którym wezwano państwa do zmiany przepisów dotyczących zgwałcenia przez usunięcie wymogu użycia siły lub dowodu penetracji i uznanie braku zgody za podstawę tego przestępstwa,

– uwzględniając statut rzymski Międzynarodowego Trybunału Karnego, a zwłaszcza jego art. 7 ust. 1 lit. g), w którym uznano zgwałcenie i inne formy przemocy seksualnej za zbrodnie przeciwko ludzkości, jeżeli są elementem rozległego lub systematycznego, świadomego ataku skierowanego przeciwko ludności cywilnej,

– uwzględniając sprawozdanie specjalnej sprawozdawczyni ds. przemocy wobec kobiet, jej przyczyn i skutków z dnia 19 kwietnia 2021 r. pt. „Rape as a grave, systematic and widespread human rights violations, a crime and a manifestation of gender-based violence against women and girls, and its prevention” [Zgwałcenie jako poważne, systematyczne i powszechne łamanie praw człowieka, zbrodnia i przejaw przemocy ze względu na płeć wobec kobiet i dziewcząt oraz zapobieganie mu], przedłożone na 47. sesji Rady Praw Człowieka ONZ, a także towarzyszące mu przepisy dotyczące zgwałcenia,

– uwzględniając art. 55 Regulaminu,

– uwzględniając wspólne posiedzenia Komisji Wolności Obywatelskich, Sprawiedliwości i Spraw Wewnętrznych oraz Komisji Praw Kobiet i Równouprawnienia zgodnie z art. 59 Regulaminu,

– uwzględniając sprawozdanie Komisji Wolności Obywatelskich, Sprawiedliwości i Spraw Wewnętrznych oraz Komisji Praw Kobiet i Równouprawnienia (A10-0047/2026),

A. mając na uwadze, że w międzynarodowym prawie o prawach człowieka akty przemocy seksualnej uznaje się za przestępstwo zarówno w czasie wojny, jak i w czasie pokoju; mając na uwadze, że w kontekście zarówno międzynarodowego prawa humanitarnego, jak i międzynarodowego prawa karnego zgwałcenie uznaje się za potencjalną zbrodnię wojenną, zbrodnię przeciwko ludzkości lub akt przyczyniający się do ludobójstwa, jeżeli towarzyszą mu inne nieodłączne znamiona tych zbrodni; mając na uwadze, że klasyfikację tę wskazano w statucie rzymskim Międzynarodowego Trybunału Karnego (art. 8) oraz w konwencjach genewskich z 1949 r. i towarzyszących im protokołach dodatkowych; mając na uwadze, że

według Międzynarodowego Trybunału Karnego brak zgody należy do kluczowych elementów wykładni prawnej zgwałcenia jako zbrodni wojennej;

B. mając na uwadze, że zdaniem ETPC na podstawie definicji, w których głównym elementem tego przestępstwa jest użycie siły, ofiary przemocy seksualnej nie są odpowiednio chronione, a skuteczna ochrona autonomii seksualnej jednostki jest zagrożona;

C. mając na uwadze, że zgwałcenie narusza wiele praw człowieka, w tym prawo do integralności cielesnej, prawo do autonomii i autonomii seksualnej, prawo do prywatności, prawo do najwyższego osiągalnego poziomu zdrowia fizycznego i psychicznego, prawo kobiet do równości wobec prawa oraz prawo do wolności od przemocy, dyskryminacji, tortur i innego okrutnego lub nieludzkiego traktowania; mając na uwadze, że zgwałcenie pozbawia także ofiarę możliwości pełnego korzystania z szeregu innych praw człowieka, m.in. z prawa do życia, godności, integralności fizycznej i psychicznej, prawa do wolności i bezpieczeństwa osobistego, prawa do równości w rodzinie i wobec prawa bez względu na płeć i tożsamość płciową, prawa do wolności od dyskryminacji, tortur i innego niewłaściwego traktowania;

D. mając na uwadze, że przemoc ze względu na płeć wciąż należy do najpowszechniejszych i niedostatecznie zgłaszanych przypadków łamania praw człowieka w Europie oraz wymaga podjęcia działań na szczeblu europejskim; mając na uwadze, że w obecnych międzynarodowych ramach prawnych dotyczących praw człowieka uznaje się zgwałcenie zarówno za naruszenie praw człowieka, jak i za formę przemocy ze względu na płeć, dotykającą głównie kobiety i dziewczęta; mając na uwadze, że zgwałcenie należy do najpowszechniejszych i najbrutalniejszych form przemocy ze względu na płeć, narusza integralność fizyczną, psychiczną i seksualną oraz autonomię cielesną osoby oraz ma poważne i długotrwałe skutki dla osób, które go doświadczyły;

E. mając na uwadze, że przemoc ze względu na płeć poważnie ogranicza udział kobiet i dziewcząt w życiu publicznym oraz ich dostęp do wymiaru sprawiedliwości, edukacji i niezależności ekonomicznej, a tym samym stanowi przeszkodę strukturalną w osiągnięciu rzeczywistej równości płci; mając na uwadze, że ofiary zgwałcenia doświadczają poważnych i długotrwałych konsekwencji, w tym społecznych i ekonomicznych – takich jak utrata zatrudnienia, zależność finansowa, niestabilna sytuacja mieszkaniowa oraz ograniczony dostęp do edukacji lub rynku pracy – które potęgują skutki przemocy i utrwalają nierówność płci;

F. mając na uwadze, że według FRA i EIGE 17,2 % kobiet w UE doświadczyło przemocy seksualnej, w tym zgwałcenia i innych niechcianych czynności seksualnych, a co dwudziesta kobieta

powyżej 15 roku życia została zgwałcona z użyciem siły[8]; mając na uwadze, że według FRA w ostatnich latach nasiliła się przemoc wobec osób LGBTIQ+, a kobiety transpłciowe są niewspółmiernie często narażone na przemoc fizyczną i seksualną; mając na uwadze, że osoby LGBTIQ+ również doświadczają przemocy seksualnej ze względu na swoją płeć, tożsamość płciową, ekspresję płciową i cechy płciowe; mając na uwadze, że szacunkowe roczne koszty przemocy ze względu na płeć w UE wynoszą 366 mld EUR;

G. mając na uwadze, że transgraniczny charakter przestępstwa zgwałcenia powoduje, iż trzeba zwalczać je w UE na wspólnych zasadach, by zapewnić spójniejszą ochronę i równy dostęp do sprawiedliwości dla wszystkich ofiar we wszystkich państwach członkowskich, z szeregiem kluczowych elementów: konieczność zapewnienia minimalnego poziomu ochrony wszystkich kobiet we wszystkich państwach członkowskich, potrzebę zapewnienia minimalnego poziomu ochrony kobietom korzystającym ze swobody przemieszczania się w całej Unii – gdyż brak jednolitych definicji zagraża potrzebnej ofiarom pewności prawa i ich dostępowi do wymiaru sprawiedliwości, przez co może być przeszkodą w swobodnym przemieszczaniu się – potrzebę i obowiązek dostosowania prawa UE do norm międzynarodowych, np. do konwencji stambulskiej, wymagającej kryminalizacji zgwałcenia na podstawie znamienia braku zgody;

H. mając na uwadze, że obecnie przepisy w UE są wciąż rozdrobnione, a ponadto występują różne wykładnie i rozbieżne definicje zgwałcenia, nie zawsze odzwierciedlające międzynarodowe standardy praw człowieka lub wymogi konwencji stambulskiej dotyczące zgody; mając na uwadze, że brak jednolitych definicji prawnych w państwach członkowskich podważa prawa ofiar, utrudnia współpracę transgraniczną oraz przyczynia się do bezkarności sprawców i braku wiedzy o tym, czym charakteryzuje się akt przemocy seksualnej; mając na uwadze, że część państw członkowskich nadal definiuje zgwałcenie na podstawie użycia siły lub groźby, co odbiera wielu ofiarom możliwość ochrony prawnej; mając na uwadze, że uwypukla to pilną potrzebę opracowania ogólnounijnej definicji zgwałcenia opartej na braku zgody; mając na uwadze, że wprowadzenie wspólnej definicji prawnej zgwałcenia na podstawie znamienia braku zgody pomogłoby we współpracy policyjnej i sądowej oraz poprawiłoby gromadzenie i porównywalność danych o zgwałceniach w UE;

I. mając na uwadze, że wszystkie państwa członkowskie podpisały konwencję stambulską, lecz pięć z nich jeszcze jej nie ratyfikowało[9];

---

8 FRA i EIGE, Violence against women: an EU-wide survey – Results at a glance [Przemoc wobec kobiet: badanie ogólnounijne – Wyniki w skrócie], Urząd Publikacji Unii Europejskiej, Luksemburg, 2014 r., s. 20.

9 Bułgaria, Czechy, Litwa, Słowacja i Węgry.

mając na uwadze, że tylko dwa z nich niedawno zreformowały swoje ustawodawstwo tak, by zgoda była centralnym elementem definicji przestępstwa zgwałcenia[10]; mając na uwadze, że od czasu wejścia w życie konwencji stambulskiej 16 państw członkowskich zmieniło swoje prawodawstwo tak, by uwzględnić w nich lub doprecyzować pojęcie braku zgody jako element stanowiący o przestępstwie zgwałcenia; mając na uwadze, że UE przystąpiła do konwencji w 2023 r. w dziedzinach należących do jej wyłącznych kompetencji; mając na uwadze, że zawarte w konwencji stambulskiej postanowienie dotyczące definicji zgwałcenia na podstawie znamienia braku zgody to punkt zwrotny w reformie prawa, gdyż oznacza to zmianę tradycyjnego podejścia, w którym definicja zgwałcenia zakłada stosowanie przemocy; mając na uwadze, że w sprawozdaniu na temat praw podstawowych z 2025 r. FRA stwierdza, iż państwa członkowskie UE, które ratyfikowały konwencję stambulską, powinny uznać przemoc seksualną za przestępstwo z wykorzystaniem definicji zgwałcenia i innych form przemocy seksualnej na podstawie znamienia braku zgody;

J. mając na uwadze, że ETPC odegrał kluczową rolę w kształtowaniu nowoczesnego rozumienia zgwałcenia w świetle prawa dotyczącego praw człowieka, zwłaszcza w przełomowym wyroku w sprawie *MC przeciwko Bułgarii* z 2003 r., w którym nałożył na państwa obowiązek pozytywny wprowadzenia przepisów prawa karnego umożliwiających skuteczne ściganie i karanie sprawców zgwałcenia, stwierdził, że wymaganie dowodu oporu fizycznego grozi tym, iż niektóre rodzaje zgwałcenia nie będą karane, i nie chroni autonomii seksualnej zgodnie z wymogami art. 3 i 8 EKPC, oraz orzekł, że artykuły te wymagają penalizacji i skutecznego ścigania wszelkich czynności seksualnych, do których doszło bez zgody, w tym w razie braku oporu fizycznego; mając na uwadze, że w późniejszych wyrokach ETPC, np. w wyroku wydanym w sprawie *JL przeciwko Włochom* (2021 r.) i *X przeciwko Cyprowi* (2025 r.)[11], ETPC potępił stosowanie argumentów opartych na obwinianiu ofiary i stereotypów w postępowaniach sądowych, stwierdzając, że takie praktyki są pogwałceniem prawa do poszanowania życia prywatnego zapisanego w art. 8 EKPC oraz utrwalają uprzedzenia i utrudniają dostęp do wymiaru sprawiedliwości osobom, które doświadczyły zgwałcenia; mając na uwadze, że w wyroku wydanym w sprawie *HW przeciwko Francji*[12] ETPC orzekł, że każda czynność seksualna, do której doszło bez zgody, stanowi formę przemocy seksualnej; mając na uwadze, że

---

10 Bułgaria i Czechy.

11 Wyrok Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z 27 lutego 2025 r. w sprawie *X przeciwko Cyprowi*, skarga nr 40733/22.

12 Wyrok Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z 23 stycznia 2025 r. w sprawie *HW przeciwko Francji*, skarga nr 13805/21.

w sprawie *L i inni przeciwko Francji*[13] ETPC zinterpretował art. 3 i 8 EKPC tak, że wymagają one od stron EKPC posiadania systemów prawa karnego umożliwiających karanie czynności seksualnych, do których doszło bez zgody;

K. mając na uwadze, że w przygotowanym przez ONZ Podręczniku prawa dotyczącego przemocy wobec kobiet stwierdzono, iż przepisy muszą przewidywać okoliczności obciążające, np. wiek osoby, która doświadczyła zgwałcenia, relacje między osobą, która doświadczyła zgwałcenia, a jego sprawcą, użycie przemocy fizycznej lub groźbę jej użycia, obecność wielu sprawców oraz poważne fizyczne lub psychiczne skutki ataku na ofiarę; mając na uwadze, że w podręczniku tym stwierdzono też, iż przepisy powinny „[s]zczególnie kryminalizować napaść na tle seksualnym w związku (tj. ‘gwałt małżeński’) przez dopilnowanie, by przepisy dotyczące napaści seksualnej miały zastosowanie ‘niezależnie od charakteru relacji’ między sprawcą a osobą skarżącą, albo stwierdzenie, że ‘małżeństwo lub inny związek nie stanowią okoliczności łagodzącej na mocy przepisów prawa w przypadku oskarżenia o napaść na tle seksualnym’”;

L. mając na uwadze, że dnia 16 września 2021 r. Parlament przyjął rezolucję w sprawie uznania przemocy ze względu na płeć za nową dziedzinę przestępczości wśród wymienionych w art. 83 ust. 1 TFUE; mając na uwadze, że w rezolucji tej wezwano państwa członkowskie do zmiany definicji zgwałcenia w prawie krajowym, tak by bazowała ona na braku zgody, oraz podkreślono, że przemoc ze względu na płeć jest poważnym naruszeniem praw człowieka i godności ludzkiej, a zgwałcenie – formą przemocy ze względu na płeć;

M. mając na uwadze, że art. 83 TFUE powinien mieć zastosowanie jako podstawa prawna wniosków ustawodawczych dotyczących przestępstwa zgwałcenia, ponieważ jest to szczególnie poważne przestępstwo o wymiarze transgranicznym, mieszczące się w zakresie przestępstw „seksualnego wykorzystywania kobiet i dzieci”;

N. mając na uwadze, że termin „wykorzystywanie seksualne” w art. 83 ust. 1 TFUE nie oznacza tylko handlu ludźmi, ponieważ taka wąska interpretacja niesłusznie ograniczałaby „handel ludźmi oraz seksualne wykorzystywanie kobiet i dzieci” do przestępstw handlu ludźmi; mając na uwadze, że brzmienie tego sformułowania i praktyka legislacyjna, w tym dyrektywa w sprawie niegodziwego

---

13 Wyrok Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z 24 kwietnia 2025 r. w sprawie *L i inni przeciwko Francji*, skargi nr 46949/21, 24989/22 i 39759/22.

traktowania dzieci w celach seksualnych[14], pokazują, iż „wykorzystywanie seksualne” obejmuje szerszy zakres przestępstw, w tym niegodziwe traktowanie w celach seksualnych; mając na uwadze, że wykorzystywanie seksualne zazwyczaj odnosi się do niegodziwego wykorzystywania innej osoby do celów seksualnych w sytuacji podatności ofiary na zagrożenie, która jest centralnym elementem przestępstwa zgwałcenia;

O. mając na uwadze, że art. 36 konwencji stambulskiej zobowiązuje do kryminalizacji wszelkich czynności seksualnych, do których doszło bez zgody, i stanowi: „Zgoda musi być udzielona dobrowolnie jako wyraz wolnej woli, co należy oceniać w świetle danych okoliczności”; mając na uwadze, że zasada ta jest zgodna z orzeczeniami ETPC i orzecznictwem krajowym;

P. mając na uwadze, że zgoda jest dobrowolną umową dotyczącą podjęcia określonej czynności seksualnej i może zostać wycofana w dowolnym momencie;

Q. mając na uwadze, że wiele państw członkowskich[15] i niektóre inne państwa europejskie[16] wprowadziły już do swoich kodeksów karnych definicje uwzględniające znamię braku zgody, co przyniosło wydajniejsze zapobieganie przestępstwom związanym z wykorzystywaniem seksualnym, lepsze ich zgłaszanie i ściganie oraz poprawę świadomości społecznej;

R. mając na uwadze, że w swoim stanowisku oraz w mandacie dotyczącym dyrektywy o przemocy wobec kobiet i przemocy domowej Parlament zdecydowanie opowiedział się za wpisaniem do tego aktu prawnego definicji przestępstwa zgwałcenia bazującej na znamieniu braku zgody, zgodnie z tym, co proponowano we wniosku Komisji; mając na uwadze, że Rada niestety była zdania, że dyrektywa ta nie powinna obejmować kryminalizacji zgwałcenia;

S. mając na uwadze, że wniosek Komisji dotyczący dyrektywy w sprawie zwalczania przemocy wobec kobiet i przemocy domowej zawierał propozycję kryminalizacji zgwałcenia bazującej na stwierdzeniu, że „seksualne wykorzystywanie kobiet” obejmuje zgwałcenie; mając na uwadze, że wykładnia ta jest zgodna z zapisanym w traktatach zaangażowaniem na rzecz równości kobiet i mężczyzn; mając zatem

---

14 Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/93/UE z dnia 13 grudnia 2011 r. w sprawie zwalczania niegodziwego traktowania w celach seksualnych i wykorzystywania seksualnego dzieci oraz pornografii dziecięcej, zastępująca decyzję ramową Rady 2004/68/WSiSW (Dz.U. L 335 z 17.12.2011, s. 1., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2011/93/oj).

15 Austria, Belgia, Chorwacja, Cypr, Dania, Finlandia, Francja, Grecja, Hiszpania, Irlandia, Luksemburg, Malta, Niderlandy, Niemcy, Polska, Portugalia, Słowenia i Szwecja.

16 Czarnogóra, Islandia, Norwegia, Ukraina i Zjednoczone Królestwo.

na uwadze, że art. 83 ust. 1 TFUE daje odpowiednią podstawę prawną do ustanowienia normy minimalnej odnoszącej się do definicji przestępstwa zgwałcenia;

T. mając na uwadze, że osoby, które doświadczyły zgwałcenia, są często pytane o brak oporu wobec napaści na tle seksualnym, a sprawcy twierdzą, że brak oporu ze strony ofiary oznacza jej bierną zgodę; mając na uwadze, że według badania przeprowadzonego w Szwecji 70 % ofiar przemocy seksualnej podaje, iż doświadczyły one znacznego bezruchu tonicznego, znanego też jako „sparaliżowanie”; mając na uwadze, że to właśnie „sparaliżowanie strachem” czyli „bezruch toniczny”, a nie aktywny opór fizyczny przed działaniem sprawcy jest najczęstszą reakcją osób, które doświadczyły zgwałcenia; mając na uwadze, że brak oporu czyli „sparaliżowanie” to powszechna mimowolna reakcja oraz odruch obronny w obliczu zagrożenia, mogący powodować bezruch (sztywna postawa, utrata napięcia mięśniowego, niemożność wykonywania zamierzonych ruchów) oraz dysocjację, w której świadomość osoby odcina się od niepokojących i bolesnych doznań i emocji pojawiających się w jej ciele, a także utratę poczucia sprawczości; mając na uwadze, że nie można ignorować tych realiów, chcąc zapewnić dostęp do wymiaru sprawiedliwości osobom, które doświadczyły zgwałcenia, oraz promować środowisko prawne i społeczne, w którym zgwałcenie nie będzie już tolerowane;

U. mając na uwadze, że takie czynniki jak przymus, siła, groźby, zależność finansowa i psychologiczna, określony stan fizyczny lub psychiczny, np. bezruch toniczny, „sparaliżowanie”, zaskoczenie, stan lęku, zastraszenie, brak przytomności, odurzenie, podanie substancji chemicznych, zaśnięcie, choroba, obrażenia ciała, niepełnosprawność lub inny stan zdrowia albo inna szczególna sytuacja powodująca bezbronność, a także dyskryminacja strukturalna i intersekcjonalna mogą powodować podatność na zagrożenia i uniemożliwiać swobodne dysponowanie swoją zgodą, co ma kluczowe znaczenie w przypadku zgwałcenia;

V. mając na uwadze, że trauma spowodowana napaścią na tle seksualnym może wpływać na funkcjonowanie pamięci, prowadząc do fragmentarycznych lub brakujących wspomnień dotyczących wydarzeń oraz zniekształceń sekwencji czasowych, co utrudnia zapamiętanie kolejności, w jakiej wydarzenia miały miejsce; mając na uwadze, że trauma wynikająca ze zgwałcenia wiąże się z zespołem stresu pourazowego oraz innymi poważnymi objawami z obszaru zdrowia psychicznego, w tym obniżoną koncentracją, lękiem, atakami paniki, głęboką depresją, epizodami ponownego przeżywania doświadczenia traumatycznego i koszmarami sennymi;

W. mając na uwadze, że bazowanie na materialnych dowodach oporu, gróźb lub przemocy utrwala szkodliwe mity dotyczące zgwałcenia i stereotypy dotyczące oczekiwanego zachowania ofiar, przyczyniając

się do wtórnej wiktymizacji, zwłaszcza wtedy, gdy ofiary nie spełniają społecznie skonstruowanych oczekiwań dotyczących traumy, oporu lub widocznych obrażeń; mając na uwadze, że praktyki te przyczyniają się do braku zaufania do organów ścigania i wymiaru sprawiedliwości, co prowadzi do niskiego poziomu zgłaszania przestępstw przez ofiary i do bezkarności sprawców;

X. mając na uwadze, że autonomia seksualna i integralność cielesna to prawa nienaruszalne, a przepisy o zgwałceniu bazujące na znamieniu braku zgody mają poprawić ochronę tych praw; mając na uwadze, że przejście na oparty na znamieniu braku zgody model przepisów o zgwałceniu ma kluczowe znaczenie dla uznania, że autonomia i integralność seksualna mogą być naruszane również w sytuacjach, gdy nie doszło do przemocy fizycznej, ale na przykład wystąpiła dynamika przymusu lub nadużycie władzy;

Y. mając na uwadze, że podkreślanie znaczenia autonomii seksualnej ma na celu propagowanie równości płci, a zwłaszcza urzeczywistnianie praw kobiet i dziewcząt; mając na uwadze, że przepisy dotyczące zgwałcenia oparte na znamieniu braku zgody szczególnie podkreślają prawo kobiet do podejmowania decyzji dotyczących ich samych i własnego ciała;

Z. mając na uwadze, że zgoda powinna być centralnym elementem przepisów dotyczących zgwałcenia; mając na uwadze, że oparte na znamieniu braku zgody przepisy dotyczące zgwałcenia są niezbędne, by lepiej uwzględniać sytuacje, gdy czynność seksualna rozpoczyna się tak nagle, że ofiara nie ma możliwości wyrażenia woli ani podjęcia obrony przed jej rozpoczęciem; mając na uwadze, że oparte na znamieniu braku zgody przepisy dotyczące zgwałcenia są także kluczowe dla lepszego uwzględnienia sytuacji, gdy strach uniemożliwia ofierze sprzeciwienie się danej czynności;

AA. mając na uwadze, że jak wskazują dowody, większość zgwałceń popełniają osoby znane ofiarom lub ich partnerzy, a do zgwałceń dochodzi w pomieszczeniach zamkniętych, jednak ofiary takich przestępstw często spotykają się z podejrzliwością i niedowierzaniem ze strony wymiaru sprawiedliwości w sprawach karnych, zwłaszcza w jurysdykcjach, w których nadal obowiązują przestarzałe wymogi dotyczące dowodów, utrwalające mity, że zgwałcenia są zazwyczaj popełniane przez nieznajomych w miejscach publicznych oraz że ofiary prowokują do zgwałcenia lub wnoszą fałszywe oskarżenia; mając na uwadze, że takie mity dodatkowo wzmacnia nieodpowiednie przedstawianie ich w mediach, dyskurs publiczny i brak świadomości społecznej;

AB. mając na uwadze, że powszechnie przyjęte mity i przekonania dotyczące zgwałcenia i napaści seksualnej utrudniają zdefiniowanie przestępstwa zgwałcenia oraz stanowią dodatkowe zagrożenie dla dobra osób, które doświadczyły zgwałcenia, ich gotowości do

zgłoszenia przestępstwa, ochrony przed wtórną wiktymizacją, a także utrudniają ściganie sprawców i dostęp do wymiaru sprawiedliwości; mając na uwadze, że te powszechnie przyjęte przekonania i mity należą do czynników przyczyniających się do dalszej bezkarności sprawców zgwałcenia i uniemożliwiających opracowanie odpowiednich przepisów;

AC. mając na uwadze, że zakres przemocy seksualnej jest nadal znacznie niedoszacowany i bagatelizowany, ponieważ zdecydowana większość przestępstw seksualnych nie jest zgłaszana; mając na uwadze, że wiele zgłoszonych przypadków zgwałceń nigdy nie jest ściganych, a zdecydowana większość tych, które są ścigane, nie kończy się skazaniem; mając na uwadze, że pogłębia to brak zaufania kobiet do systemu, prowadzi do niskiej liczby zgłoszeń i utrwala społeczne poczucie bezkarności, a przez to przynosi normalizację przemocy seksualnej, w tym zgwałceń; mając na uwadze, że powszechna bezkarność sprawców zgwałcenia przekłada się na powszechnie przyjęty zbiór przekonań i norm społecznych zachęcających mężczyzn do agresji seksualnej i popierających przemoc wobec kobiet, a zatem do stworzenia środowiska, w którym przemoc seksualna jest znormalizowana i uzasadniana utrzymującymi się różnicami w traktowaniu kobiet i mężczyzn oraz szkodliwymi postawami wobec płci i seksualności; mając na uwadze, że niedopuszczalne jest, aby zgwałcenie bez przemocy fizycznej nie pociągało za sobą żadnych konsekwencji; mając na uwadze, że konsekwentne ściganie wszystkich form zgwałcenia ma zasadnicze znaczenie dla utrzymania zaufania społeczeństwa do wymiaru sprawiedliwości i jest kluczowym elementem zapobiegania przemocy seksualnej; mając na uwadze, że oparte na znamieniu braku zgody przepisy dotyczące zgwałcenia mają kluczowe znaczenie zarówno dla odzwierciedlenia i zmiany postaw wobec przestępstw seksualnych, jak i dla podnoszenia świadomości w całej UE, a tym samym ostatecznego zmniejszenia liczby przestępstw seksualnych; mając na uwadze, że przepisy oparte na znamieniu braku zgody mogą spowodować zmianę paradygmatu, a mianowicie przynieść konieczność uzyskania zgody zamiast tylko braku wyraźnego sprzeciwu wobec czynności seksualnej;

AD. mając na uwadze, że w sprawozdaniu wyjaśniającym do konwencji stambulskiej doprecyzowano w odniesieniu do jej art. 36 ust. 2, że ściganie przemocy seksualnej, w tym zgwałcenia, „będzie wymagało oceny dowodów w świetle danych okoliczności, aby ustalić w każdym przypadku, czy ofiara wyraziła dobrowolną zgodę na daną czynność seksualną. Ocena ta musi uwzględniać szeroki zakres reakcji ofiar na przemoc seksualną i zgwałcenie i nie może opierać się na założeniach dotyczących typowego zachowania w takich sytuacjach. Równie ważne jest zapewnienie, aby interpretacja przepisów dotyczących zgwałcenia i ściganie sprawców zgwałceń nie były oparte na stereotypach płci ani mitach na temat seksualności mężczyzn i kobiet”;

AE. mając na uwadze, że Komitet ONZ ds. Likwidacji Dyskryminacji Kobiet w zaleceniu ogólnym nr 34/2011 wezwał państwa do zmiany przepisów dotyczących zgwałcenia przez usunięcie wymogu użycia siły lub dowodu penetracji i uznanie braku zgody za podstawę tego przestępstwa, a w zaleceniu ogólnym nr 35 (2017) – do uznania przemocy ze względu na płeć za formę dyskryminacji oraz do wdrożenia reform prawnych zapewniających eliminację takiej przemocy, w tym przez kryminalizację czynności seksualnych, do których doszło bez zgody, oraz wspieranie dostępu do wymiaru sprawiedliwości i usług dla wszystkich kobiet i dziewcząt, zwłaszcza tych, które doświadczają dyskryminacji intersekcjonalnej;

AF. mając na uwadze, że równość płci i niedyskryminacja są podstawowymi wartościami UE, prawami podstawowymi i głównymi zasadami Europejskiego filaru praw socjalnych oraz niezbędnymi warunkami postępu; mając na uwadze, że dyskryminacja ze względu na płeć, tożsamość płciową i z innych przyczyn jest zakazana na mocy art. 21 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej;

AG. mając na uwadze, że intersekcjonalność to ważna zasada przewodnia, wpisana do prawa pierwotnego UE; mając na uwadze, że kobiety doświadczają nierówności krzyżowych i dyskryminacji intersekcjonalnej, w tym w związku z rasą, pochodzeniem etnicznym lub społecznym, orientacją seksualną, tożsamością i ekspresją płciową, religią lub przekonaniami, statusem rezydenta oraz niepełnosprawnością; mając na uwadze, że przemoc seksualna ze względu na płeć należy do najważniejszych problemów w dziedzinie równouprawnienia płci, a rzeczywiste postępy w tej dziedzinie można osiągnąć tylko przez przyjęcie podejścia intersekcjonalnego; mając na uwadze, że podejście intersekcjonalne pozwala usuwać bariery strukturalne stojące na drodze do równouprawnienia płci oraz zbierać dowody służące opracowywaniu wskaźników referencyjnych i wyznaczaniu kierunków strategicznej i skutecznej polityki walki z systemową dyskryminacją, wykluczeniem i nierównościami społecznymi;

AH. mając na uwadze, że ze względu na strukturalny charakter nierówności płci i przemocy ze względu na płeć zgoda może zostać wyrażona w warunkach przymusu lub presji społecznej, co wskazuje, że trzeba przyjąć podejście uwzględniające nie tylko autonomię jednostki, ale także dynamikę relacji władzy społecznej, normy płciowe i nierówny podział sprawczości między mężczyznami i kobietami;

AI. mając na uwadze, że przemoc ze względu na płeć, w tym przemoc seksualna, jest zarówno przyczyną, jak i konsekwencją nierówności strukturalnych i asymetrii władzy zakorzenionych w stereotypach dotyczących płci i normach społecznych; mając na uwadze, że przeciwdziałanie takiej przemocy wymaga zakwestionowania tych

norm oraz całościowych reform prawnych, społecznych i edukacyjnych;

AJ. mając na uwadze, że głęboko zakorzenione stereotypy płciowe dotyczące seksualności i moralności kobiet przekładają się na powszechnie przyjęty zbiór przekonań i norm społecznych sprzyjających męskiej agresji seksualnej i popierających przemoc wobec kobiet, a zatem do stworzenia środowiska, w którym przemoc seksualna jest znormalizowana i uzasadniana utrzymującymi się różnicami w traktowaniu kobiet i mężczyzn oraz szkodliwymi postawami wobec płci i seksualności; mając na uwadze, że przynosi to stygmatyzację i dyskryminacyjne traktowanie niektórych kobiet i innych osób naruszających uwarunkowane płcią normy społeczne i seksualne lub nieprzestrzegających ról płciowych;

AK. mając na uwadze, że zgwałcenie, w tym elementy mogące poprzedzać przestępstwo, takie jak nagabywanie i oszustwa internetowe, może mieć miejsce w kontekście transgranicznym; mając na uwadze, że przemoc wobec kobiet i dziewcząt ma miejsce zarówno w przestrzeni internetowej, jak i poza nią, i obejmuje ułatwianą przez technologie przemoc seksualną, nękanie, udostępnianie intymnych zdjęć bez zgody i kontrolę przemocową; mając na uwadze, że takie formy przemocy dotykają w nieproporcjonalnie dużym stopniu kobiety i grupy zmarginalizowane, a w wielu systemach krajowych kwestie te nie są wystarczająco dobrze uwzględnione;

AL. mając na uwadze, że ofiary zgwałcenia potrzebują natychmiastowej, wielodyscyplinarnej, dostępnej i całościowej opieki medycznej, w tym leczenia klinicznego, opieki w zakresie zdrowia seksualnego i reprodukcyjnego, obejmującej antykoncepcję awaryjną, profilaktykę poekspozycyjną, leczenie zakażeń przenoszonych drogą płciową oraz dostęp do bezpiecznej i legalnej aborcji, a także wsparcia posttraumatycznego, a także muszą mieć możliwość otrzymania wsparcia długoterminowego, w tym doradztwa psychologicznego; mając na uwadze, że w niektórych państwach członkowskich nie zapewnia się dostępu do niektórych podstawowych świadczeń zdrowotnych;

AM. mając na uwadze, że kulturę gwałtu definiuje się jako strukturalny i powszechny system postaw, zachowań, wartości i norm społecznych, które normalizują i trywializują przemoc seksualną, podważają przyzwolenie, utrwalają mity na temat gwałtu i wspierają społeczną normalizację takiej przemocy;

AN. mając na uwadze, że powszechna wtórna wiktymizacja wskazuje na głębokie niepowodzenie nie tylko wymiaru sprawiedliwości, ale też przestarzałych przepisów, które nie opierają się na pojęciu zgody, w zapewnieniu osobom, które doświadczyły zgwałcenia, dostępu do

wymiaru sprawiedliwości[17], o czym świadczą niskie wskaźniki zgłaszania zgwałcenia przez ofiary, brak pomocy zgodnej z ich potrzebami oraz dostępnych procedur i niskie wskaźniki wyroków skazujących w sprawach o zgwałcenie, co uwypukla systematyczne niedociągnięcia w tym, jak organy ścigania i systemy sądowe zajmują się przypadkami zgwałcenia, a to z kolei prowadzi do powszechnego społecznego poczucia bezkarności sprawców zgwałcenia i stanowi poważne naruszenie równości płci;

AO. mając na uwadze, że wtórna wiktymizacja ma miejsce, gdy ofiary doświadczają dalszych szkód nie w bezpośrednim rezultacie przestępstwa zgwałcenia, ale ze względu na to, jak traktują je instytucje i inne osoby; mając na uwadze, że wtórna wiktymizacja jest spowodowana wielokrotnym narażeniem ofiary na kontakt ze sprawcą, pozbawionym wrażliwości traktowaniem, takim jak wielokrotne przesłuchiwanie w sprawie tych samych wydarzeń, postawami polegającymi na obwinianiu ofiary, używaniem niewłaściwego języka lub niedelikatnymi komentarzami wszystkich osób mających kontakt z ofiarami, interwencjami medycznymi, postępowaniem sądowym, również przedłużającym się, oraz innymi procedurami instytucjonalnymi; mając na uwadze, że wtórna wiktymizacja narusza prawa ofiar, utrudnia im dostęp do wymiaru sprawiedliwości i utrwala traumę, w tym przez wywołanie zespołu stresu pourazowego, depresji i lęku, a przez to utrudnia im powrót do zdrowia;

AP. mając na uwadze, że traumatyczny charakter zgwałcenia i jego długotrwały wpływ na zdrowie fizyczne i psychiczne, bezpieczeństwo, integralność cielesną, dobrostan i życie społeczne ofiar wymaga, by zwłaszcza w organach ścigania i sądownictwie pracował wyszkolony i wyspecjalizowany personel, a jego skoordynowana reakcja charakteryzowała się wrażliwością na aspekt płci i na traumę, aby odpowiednio podchodzić do przypadków zgwałcenia i unikać wtórnej wiktymizacji; mając na uwadze, że w niektórych państwach członkowskich szkolenia dla pracowników wymiaru sprawiedliwości i organów ścigania są nadal niejednolite i niewystarczające; mając na uwadze, że skuteczne wdrożenie do prawa definicji zgwałcenia z uwzględnieniem znamienia braku zgody zależy od zdolności funkcjonariuszy policji, prokuratorów i organów sądowych do prawidłowej interpretacji i stosowania tych przepisów, a tym samym do skupienia się na braku dobrowolnej zgody, a nie na dowodach

---

17 Rada Europy, *Case of L. and Others v. France: Criminal-law system inadequate for the punishment of all non-consensual sexual acts, exposing rape victim to secondary victimisation* [Sprawa L. i in. przeciwko Francji: Nieodpowiedni system prawa karnego nie pozwala karać za wszystkie czynności seksualne, na które nie wyrażono zgody, co naraża ofiary zgwałcenia na wtórną wiktymizację], artykuł dla prasy, Rada Europy, Strasburg, Francja, 24 kwietnia 2025 r.

oporu lub przemocy fizycznej; mając na uwadze, że obarczanie ofiar ciężarem dowodu na brak zgody umacnia szkodliwe stereotypy dotyczące zgwałcenia;

AQ. mając na uwadze, że całościowa edukacja dotycząca seksualności i relacji między ludźmi, uwzględniająca znamię braku zgody, ma kluczowe znaczenie w eliminowaniu fałszywych informacji i mitów o zgwałceniu i seksualności, podjęciu problemu norm dotyczących płci i zapobieganiu wszelkim formom przemocy ze względu na płeć, w tym zgwałceniom; mając na uwadze, że zaangażowanie mężczyzn i chłopców w promowanie równości płci, podważanie szkodliwych stereotypów dotyczących płci oraz niezdrowych i szkodliwych wzorców męskości oraz w kwestionowanie przekonania o prawie do seksu ma kluczowe znaczenie dla działań prewencyjnych; mając na uwadze, że przejście na kulturę zgody ma zasadnicze znaczenie dla zapewnienia środowiska wzajemnego szacunku i bezpieczeństwa, w którym najważniejsze są zdrowe interakcje społeczne; mając na uwadze, że kluczowym narzędziem zapobiegania zgwałceniom i przemocy seksualnej oraz usuwania ich pierwotnych przyczyn jest całościowa i dostosowana do wieku edukacja seksualna uwzględniająca aspekt płci, znamię braku zgody i znaczenie relacji międzyludzkich;

AR. mając na uwadze, że określony w Agendzie ONZ na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030 cel zrównoważonego rozwoju nr 5 dotyczy osiągnięcia równości płci i wzmocnienia pozycji wszystkich kobiet i dziewcząt, a cel nr 16 dotyczy promowania pokojowego i integracyjnego społeczeństwa, dostępu do wymiaru sprawiedliwości oraz skutecznych i odpowiedzialnych instytucji;

AS. mając na uwadze, że Agenda ONZ na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030 oraz zasada niepozostawiania nikogo w tyle, a zwłaszcza cele zrównoważonego rozwoju nr 3, 4, 5, 10 i 16, są wezwaniem do eliminacji przemocy seksualnej, osiągnięcia równości płci, dostępu do wymiaru sprawiedliwości, edukacji włączającej oraz szacunku i ochrony integralności fizycznej i psychicznej wszystkich osób;

AT. mając na uwadze, że marsze, protesty i ruchy społeczeństwa obywatelskiego, takie jak ruch #MeToo, które przełamują milczenie wokół zgwałceń i są motorem zmian legislacyjnych w niektórych państwach członkowskich, są wyrazem sprzeciwu wobec niedostatków w eliminowaniu przez państwa członkowskie czynników strukturalnych i normatywnych prowadzących do bezkarności sprawców; mając na uwadze, że do spraw, które wywołały powszechne protesty, należy sprawa „Wolf Pack” w Hiszpanii i sprawa Gisèle Pelicot we Francji, które uwypuklają nieadekwatność definicji zgwałcenia bazującej na kryterium siły, a nie zgody;

1. zwraca się do Komisji, by bezzwłocznie zaproponowała przepisy ustanawiające ogólnounijną definicję zgwałcenia, opartą na instytucji

dobrowolnej i świadomej zgody, którą można wycofać, zgodnie z art. 36 konwencji stambulskiej;

2. wzywa państwa członkowskie, które wciąż posługują się definicjami zgwałcenia opartymi na założeniu użycia przemocy, do rozpoczęcia zmian legislacyjnych w celu dostosowania tej definicji do najnowszych norm międzynarodowych, a także do zapewnienia niezbędnej i adekwatnej pomocy i ochrony ofiarom zgwałcenia i osobom, które go doświadczyły;

3. z zadowoleniem przyjmuje to, że coraz więcej państw członkowskich wprowadziło definicje przemocy seksualnej oparte na braku zgody, zgodnie z art. 36 konwencji stambulskiej, i wzywa Komisję, by zachęcała państwa członkowskie, które jeszcze tego nie zrobiły, do ratyfikowania konwencji stambulskiej;

4. przypomina, że przepisy kryminalizujące zgwałcenie uwzględniające znamię braku zgody to międzynarodowy standard praw człowieka określony w konwencji stambulskiej; przypomina państwom członkowskim o obowiązku przestrzegania międzynarodowych norm w zakresie praw człowieka i zachęca je do podjęcia dalszych działań służących ochronie i wsparciu osób, które doświadczyły zgwałcenia, a także do wyeliminowania wszelkich przejawów powszechnie przyjętego zbioru przekonań i norm społecznych sprzyjających męskiej agresji seksualnej i popierających przemoc wobec kobiet, a przez to tworzących środowisko, w którym przemoc seksualna jest znormalizowana i uzasadniana utrzymującymi się różnicami w traktowaniu kobiet i mężczyzn oraz szkodliwymi postawami wobec płci i seksualności;

5. przypomina, że przepisy oparte na braku zgody to jedyne odpowiednie, całościowe, uwzględniające traumę i oparte na dowodach rozwiązanie umożliwiające osobom, które doświadczyły zgwałcenia, dostęp do wymiaru sprawiedliwości; zauważa, że przepisy dotyczące zgwałcenia oparte na znamieniu braku zgody mają pozytywne skutki dla dostępu do wymiaru sprawiedliwości, co obejmuje większą liczbę zgłoszeń i wyroków skazujących, oraz dla perspektyw osób, które doświadczyły zgwałcenia, na powrót do zdrowia i dobrego samopoczucia emocjonalnego;

6. ponownie wzywa Komisję, by na podstawie art. 83 ust. 1 akapit trzeci TFUE przedłożyła wniosek dotyczący decyzji Rady uznającej przemoc ze względu na płeć za nowy obszar przestępczości na szczeblu UE, by zapewnić wspólne podejście pozwalające skutecznie zwalczać wszelkie formy przemocy ze względu na płeć, należącej do najpowszechniejszych naruszeń praw podstawowych w UE;

7. podkreśla, że tylko jasne, afirmatywne, dobrowolne i jednoznaczne wyrażenie zgody jest ważne, a milczenia, braku oporu słownego lub fizycznego ani braku sprzeciwu nie można interpretować jako zgody,

zaś ani wcześniejsza zgoda, wcześniejsze zachowania seksualne ani trwający lub przeszły związek, w tym małżeństwo lub inny związek partnerski, nie oznaczają obecnej ani przyszłej zgody na jakiekolwiek czynności seksualne; podkreśla, że zgodę można wycofać w dowolnym momencie przed czynnością seksualną i w jej trakcie; zauważa, że zgodę można wyrazić w dowolny sposób, o ile dana osoba udzieli jej dobrowolnie jako wyraz wolnej woli, i że zgodę ocenia się w kontekście okoliczności towarzyszących, zgodnie z art. 36 konwencji stambulskiej;

8. podkreśla, że zgodę należy oceniać w danych okolicznościach i trzeba pamiętać, iż zgody nie można wyrazić w obliczu przemocy, groźby, zaskoczenia, oszustwa, nadużycia władzy, w tym kontroli, przymuszenia, określonego stanu fizycznego lub psychicznego, np. stanu lęku, zastraszenia, braku przytomności, „sparaliżowania” spowodowanego strachem lub traumą, odurzenia, podania substancji chemicznych, zaśnięcia, choroby, obrażeń ciała, niepełnosprawności lub innej szczególnej sytuacji powodującej podatność na zagrożenia, a także wieku; uznaje, że takie stany mogą pozbawić zdolności do wyrażenia dobrowolnej i świadomej zgody;

9. podkreśla znaczenie uznania reakcji na traumę, takich jak bezruch toniczny czyli „reakcja zamrożenia”, mimowolna neurobiologiczna reakcja na strach lub zagrożenie mogąca prowadzić do tymczasowego paraliżu lub unieruchomienia oraz utraty zdolności mówienia, oraz „reakcja przypodobania się i uległości” (ang. fawn response), strategia przetrwania wykształcająca się w warunkach przymusu i mająca uspokoić sprawcę w celu uniknięcia eskalacji lub krzywdy; podkreśla, że takie reakcje na traumę występują w przypadku zgwałcenia i przemocy seksualnej, dlatego muszą znaleźć odzwierciedlenie w prawodawstwie i praktyce sądowej, aby zapewnić podejście uwzględniające traumę i skoncentrowane na osobach, które doświadczyły zgwałcenia, a tym samym prawnie uznać, że brak oporu nie jest równoznaczny ze zgodą;

10. wzywa Komisję i państwa członkowskie, by we wszystkich odpowiednich dziedzinach polityki stosowały podejście uwzględniające intersekcjonalność i skoncentrowane na ofiarach w celu zapewnienia dostępu do wymianu sprawiedliwości oraz osiągnięcia równouprawnienia płci, a także by uznały, że przemoc i dyskryminacja ze względu na płeć, w tym przemoc seksualna taka jak zgwałcenie, są często spotęgowane innymi czynnikami dyskryminacji i stereotypami płciowymi, a krzyżowanie się tych czynników prowadzi do wielu specyficznych i unikalnych form dyskryminacji, które wymagają ukierunkowanych, dostosowanych do kontekstu środków, w tym legislacyjnych, by zapewnić jednakową ochronę i wsparcie wszystkim ofiarom i osobom, które tych zjawisk doświadczyły;

11. podkreśla, że przepisy dotyczące zgwałcenia oparte na znamieniu braku zgody muszą mieć zastosowanie również w środowiskach cyfrowych i wirtualnych, gdzie może dochodzić do czynności seksualnych, na które nie wyrażono bez zgody, takich jak symulowane zgwałcenie lub wymuszone interakcje seksualne; podkreśla, że takie czynności mogą mieć poważne konsekwencje psychologiczne dla osób, które ich doświadczyły, i dlatego muszą być odpowiednio uznane przez prawo i ścigane;

12. wzywa państwa członkowskie do zapewnienia ofiarom i osobom, które doświadczyły zgwałcenia, niezwłocznego i trwającego tak długo, jak to niezbędne, pełnego dostępu do wszechstronnej, bezpiecznej, zapewniającej poufność specjalistycznej opieki medycznej i usług medycznych, takich jak leczenie kliniczne oraz opieka dotycząca zdrowia seksualnego i reprodukcyjnego i praw w tym zakresie, w tym do antykoncepcji awaryjnej, profilaktyki poekspozycyjnej, leczenia zakażeń przenoszonych drogą płciową oraz dostępu do bezpiecznej i legalnej aborcji, a także do długoterminowej opieki po przeżyciach traumatycznych, wsparcia psychologicznego i psychospołecznego oraz odpowiednich usług następczych w celu zapewnienia wsparcia i powrotu do zdrowia; przypomina o krytycznym znaczeniu tych usług dla osób, które doświadczyły zgwałcenia, oraz o roli tych usług w zapewnieniu najlepszych efektów zdrowotnych i pomocy tym osobom w odzyskaniu poczucia autonomii cielesnej;

13. wzywa Komisję, by zapewniła przestrzeganie przez państwa członkowskie art. 26 dyrektywy (UE) 2024/1385 w sprawie zwalczania przemocy wobec kobiet i przemocy domowej w odniesieniu do zapewnienia ofiarom przemocy seksualnej specjalistycznego wsparcia dostosowanego do ich szczególnych potrzeb, bezpłatnego oraz dostępnego w wystarczającym zakresie i z odpowiednim rozmieszczeniem geograficznym; podkreśla, że trzeba zapewnić wszystkim ofiarom i osobom, które doświadczyły zgwałcenia, dostęp do takich zasobów jak całodobowe ośrodki kryzysowe, gdzie można uzyskać pomoc medyczną, wsparcie psychologiczne i poradę prawną bez konieczności składania formalnego zawiadomienia; ponadto wzywa państwa członkowskie do zapewnienia ofiarom i osobom, które doświadczyły zgwałcenia, dostępu do pomocy prawnej;

14. zachęca do ciągłej wymiany najlepszych praktyk między państwami członkowskimi w celu propagowania harmonizacji norm traktowania oraz zapewnienia w całej UE spójnego, świadomego i wysokiej jakości wsparcia i traktowania ofiar i osób, które doświadczyły zgwałcenia;

15. zdecydowanie apeluje o dostępne usługi publiczne na wszystkich etapach procesu zadośćuczynienia, zwłaszcza jeśli chodzi o niezbędne wsparcie psychologiczne i prawne oraz pomoc w

poszukiwaniu zatrudnienia; wzywa państwa członkowskie do przestrzegania konwencji stambulskiej przez zapewnienie środków ochrony i wsparcia ofiarom i osobom, które doświadczyły zgwałcenia, ze szczególnym uwzględnieniem praw człowieka i bezpieczeństwa danej osoby, by uniknąć wtórnej wiktymizacji;

16. wzywa państwa członkowskie do zapewnienia, że specjaliści mogący mieć kontakt z ofiarami zgwałcenia, w tym funkcjonariusze organów ścigania, personel medycyny sądowej, pracownicy sądów, sędziowie i prokuratorzy, prawnicy, pracownicy służby zdrowia, pracownicy opieki społecznej, pracownicy oświaty i inni odpowiedni pracownicy oraz specjaliści pierwszej linii, będą przechodzili obowiązkowe regularne, odpowiednie, skuteczne i dostosowane do potrzeb szkolenia; podkreśla, że szkolenia te powinny służyć zapobieganiu wtórnej wiktymizacji osób, które doświadczyły zgwałcenia, by unikać szkodliwych stereotypów płci i wykrywać takie stereotypy, wyeliminować zachowania i postawy obwiniające ofiary oraz traktować ofiary w sposób uwzględniający doznane urazy, płeć społeczno-kulturową, bycie dzieckiem i niepełnosprawność, zgodnie z art. 36 dyrektywy (UE) 2024/1385 i bez uszczerbku dla niezależności sądów i różnic w organizacji sądownictwa w całej UE; wzywa Komisję do rozszerzenia wspieranych przez UE programów szkoleniowych wzorowanych na najlepszych praktykach sądowych, a państwa członkowskie – do zapewnienia służbom pierwszej linii zdolności i zasobów umożliwiających skuteczne reagowanie na potrzeby ofiar i osób, które doświadczyły zgwałcenia poprzez zapewnienie obowiązkowych szkoleń dla wszystkich przedstawicieli zawodów prawniczych i pracowników organów ścigania mających kontakt z ofiarami zgwałcenia;

17. wzywa państwa członkowskie do zapewnienia, że właściwi pracownicy opieki zdrowotnej, w tym pediatrzy, ginekolodzy, położnicy, położne i pracownicy udzielający wsparcia psychologicznego, będą musieli przejść ukierunkowane szkolenie dotyczące fizycznych, psychicznych i seksualnych konsekwencji zgwałcenia dla osób, które go doświadczyły, oraz zajmowania się tymi konsekwencjami z uwzględnieniem intersekcjonalności;

18. wzywa państwa członkowskie, by w opracowywaniu szkoleń rozszerzyły współpracę między organami ścigania, organami sądowymi, społeczeństwem obywatelskim, organizacjami społecznymi, EIGE oraz innymi odpowiednimi wyspecjalizowanymi podmiotami, zwłaszcza jeśli chodzi o szkolenia dotyczące szkodliwych stereotypów związanych z płcią, dyskryminacji krzyżowej oraz błędnych wyobrażeń, mitów i stereotypów na temat zgwałcenia, które wciąż utrudniają wdrażanie przepisów bazujących na pojęciu zgody; podkreśla, że funkcjonariusze policji i sędziowie mający większą wiedzę i umiejętności pozwalające zrozumieć wszystkie osoby, które doświadczyły zgwałcenia, i okazać im szacunek, pomogą zaradzić problemowi niskiego poziomu zgłaszania

i zminimalizować ponowną wiktymizację oraz stworzyć bezpieczniejsze środowisko dla osób, które doświadczyły zgwałcenia; ponadto wzywa państwa członkowskie do zapewnienia zgodności szkoleń dla pracowników wymiaru sprawiedliwości oraz prawników i organów ścigania z międzynarodowymi standardami praw człowieka i orzecznictwem dotyczącym zgwałcenia;

19. wzywa państwa członkowskie, by w porozumieniu z organizacjami społeczeństwa obywatelskiego i specjalistycznymi służbami dla kobiet opracowały i wydały specjalistyczne, uwzględniające aspekt płci wytyczne dla odpowiednich organów, w tym dla sędziów uczestniczących w postępowaniach karnych i, w stosownych przypadkach, cywilnych dotyczących przestępstwa zgwałcenia; podkreśla, że wytyczne te muszą zawierać wskazówki dotyczące traktowania ofiar z uwzględnieniem ich traumy i płci, a także rozpoznawania i unikania stereotypów związanych z płcią oraz zapewnienia ofiarom, również tym doświadczającym dyskryminacji krzyżowej, szacunku i ochrony przed wtórną i ponowną wiktymizacją; zaznacza ponadto, że wytyczne te muszą zawierać instrukcje dotyczące kierowania ofiar do specjalistycznych służb wsparcia, w tym służb medycznych, by zapewnić im odpowiednie traktowanie; apeluje o regularne przeglądy i aktualizacje wytycznych we współpracy z organizacjami społeczeństwa obywatelskiego i specjalistycznymi służbami dla kobiet, aby zapewnić ich skuteczność i zagwarantować ofiarom jak najlepsze wyniki, a także wyeliminować systemowe i strukturalne niedociągnięcia, które sprzyjają społecznemu poczuciu bezkarności sprawców zgwałcenia i pozwalają sprawcom przemocy seksualnej uniknąć kary;

20. zauważa, że reformę przepisów trzeba uzupełnić o działania edukacyjne mające sprzyjać zmianie zachowań i lepszemu zrozumieniu znaczenia zgody w relacjach seksualnych; apeluje do Komisji o przedstawienie w 2026 r. unijnych wytycznych we wszystkich 24 językach UE dotyczących uwzględniającej aspekt płci, intersekcjonalnej i całościowej edukacji seksualnej i nauczania o związkach międzyludzkich, mających podważać stereotypy dotyczące płci, podkreślać strukturalny charakter nierówności płci i jej obecności w seksualności i relacjach międzyludzkich, propagować zachowania bezprzemocowe i prospołeczne oraz zmierzać do ostatecznego wyeliminowania przemocy ze względu na płeć, w tym zgwałcenia, a także nierówności i dyskryminacji; apeluje ponadto do Komisji o ścisłe monitorowanie wdrożenia tych wytycznych przez państwa członkowskie oraz o opublikowanie oceny tego wdrożenia przed końcem bieżącej kadencji; dlatego wzywa państwa członkowskie, by zapewniły włączenie całościowej, dostosowanej do wieku edukacji seksualnej i nauczania o związkach międzyludzkich do krajowych programów nauczania;

21. podkreśla zasadniczą rolę kampanii podnoszenia świadomości społecznej i szkolnych programów profilaktycznych w zwalczaniu

mitów dotyczących zgwałcenia i promowaniu kultury zgody, zwłaszcza wśród młodych ludzi, gdyż dalszy brak edukacji seksualnej nadal sprzyja szerzeniu fałszywych informacji i szkodliwych stereotypów; wzywa Komisję do prowadzenia ogólnounijnych kampanii podnoszenia świadomości społecznej mających uczyć o pojęciu zgody, o relacjach, integralności seksualnej i autonomii cielesnej oraz zwalczać mity dotyczące zgwałcenia; ponadto wzywa Komisję do opracowania kampanii służących zwalczaniu treści antygenderowych i propagandy „inceli” w internecie, kierowanych przede wszystkim do młodych mężczyzn, normalizujących przemoc seksualną i utrwalających szkodliwe stereotypy dotyczące płci przyczyniające się do powszechnie przyjętego zbioru przekonań i norm społecznych zachęcających do męskiej agresji seksualnej i popierających przemoc wobec kobiet, a przez to tworzących środowisko, w którym przemoc seksualna jest znormalizowana i uzasadniana utrzymującymi się różnicami w traktowaniu kobiet i mężczyzn oraz szkodliwymi postawami wobec płci i seksualności;

22. wzywa Komisję, by zapewniła przestrzeganie przez państwa członkowskie art. 35 dyrektywy (UE) 2024/1385 w sprawie zwalczania przemocy wobec kobiet i przemocy domowej, to znaczy podejmowanie i regularne prowadzenie opartych na dowodach inicjatyw edukacyjnych dotyczących znaczenia zgody, kampanii uświadamiających i działań mających wspierać zmianę zachowań i zrozumienie pojęcia dobrowolnej, wzajemnej zgody opartej na zasadach autonomii cielesnej i integralności seksualnej; wzywa Komisję do ścisłego monitorowania transpozycji tej dyrektywy, a zwłaszcza jej art. 35, przez państwa członkowskie;

23. zachęca państwa członkowskie do dostosowania przepisów o przedawnieniu w przypadku przestępstwa zgwałcenia, z uwzględnieniem tego, że brak zgody jest podstawowym znamieniem tego przestępstwa, a wiele ofiar jest w stanie rozpoznać, nazwać lub zgłosić fakty dopiero po upływie znacznego czasu, często z powodu traumy, strachu, presji społecznej lub braku wiedzy o dynamice wyrażania zgody; dlatego podkreśla, że trzeba wydłużyć okres przedawnienia, by zagwarantować realny dostęp do wymiaru sprawiedliwości zgodnie z prawami podstawowymi; przypomina, że Parlament wezwał niedawno państwa członkowskie do zapewnienia, że do przestępstw, o których mowa w art. 3 i 9 dyrektywy w sprawie niegodziwego traktowania dzieci w celach seksualnych, nie będzie miał zastosowania żaden okres przedawnienia; podkreśla, że zbyt krótkie okresy przedawnienia uniemożliwiają ofiarom dochodzenie sprawiedliwości i osłabiają ich ochronę; wzywa państwa członkowskie do wyeliminowania pierwotnych przyczyn niezgłaszania tych przestępstw oraz do zapewnienia, że okresy przedawnienia nie będą uniemożliwiać skutecznego ścigania przestępstwa zgwałcenia;

24. wzywa państwa członkowskie do zapewnienia odpowiedniego zadośćuczynienia, w tym rekompensaty, wszystkim ofiarom przemocy

ze względu na płeć, w tym przemocy seksualnej, zgodnie z prawem krajowym; przypomina, że zadośćuczynienia te powinny być odpowiednie, udzielane niezwłocznie, całościowe i proporcjonalne do wagi doznanej szkody oraz powinny uwzględniać ryzyko dyskryminacji krzyżowej;

25. zwraca się do państw członkowskich o odpowiednie działania mające zapewnić dostępność programów dla sprawców, którzy są do nich kierowani lub zgłaszają się z własnej inicjatywy, w tym poza wymiarem sprawiedliwości w sprawach karnych, oraz natychmiastowy dostęp do wsparcia, gdyż uznaje ich rolę w zapobieganiu przyszłej przemocy ze względu na płeć, przełamywaniu milczenia wokół zgwałcenia oraz eliminowaniu dominującego zbioru przekonań i norm społecznych, które zachęcają mężczyzn do agresji seksualnej i popierają przemoc wobec kobiet, a przez to tworzą środowisko, w którym przemoc seksualna jest znormalizowana i uzasadniana przez utrzymujące się różnice w traktowaniu kobiet i mężczyzn oraz szkodliwe postawy wobec płci i seksualności w naszym społeczeństwie;

26. zdecydowanie popiera społeczeństwo obywatelskie i osoby, które doświadczyły zgwałcenia, dążące do przełamania otaczającego je milczenia; potwierdza, że presja ze strony społeczeństwa obywatelskiego i osób, które doświadczyły zgwałcenia, była główną siłą napędową zmian legislacyjnych w państwach członkowskich; przypomina o znaczeniu prawa do pokojowych zgromadzeń we wprowadzaniu zmian społecznych i forsowaniu przepisów o zgwałceniu bazujących na pojęciu zgody;

27. uznaje zasadniczą rolę, jaką odgrywają organizacje pozarządowe i specjalistyczne służby dla kobiet, w tym ośrodki wsparcia dla kobiet, schroniska dla kobiet, telefony zaufania, centra pomocy kryzysowej dla ofiar zgwałcenia, ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy seksualnej, a także usługi służb zajmujących się prewencją pierwszego stopnia, w świadczeniu poradnictwa i udzielaniu wsparcia ofiarom; wzywa Komisję i państwa członkowskie do zapewnienia odpowiedniego finansowania gwarantującego utrzymanie i rozwój takich usług; domaga się zwiększonego poparcia dla tych organizacji społeczeństwa obywatelskiego i obrońców praw kobiet przez zwiększenie i przeznaczenie na ten cel wsparcia finansowego w budżecie UE;

28. podkreśla, że trzeba budować silne i trwałe partnerstwa z organizacjami oddolnymi i obrońcami praw kobiet, zwłaszcza w krajach, w których przestrzeń obywatelska jest zagrożona, a sprzeciw wobec równości płci oraz praw seksualnych i reprodukcyjnych rośnie;

29. podkreśla znaczenie skuteczniejszego wdrażania, egzekwowania i monitorowania przepisów o przemocy seksualnej i zgwałceniu oraz

wzywa do opracowania ogólnounijnych poziomów odniesienia i wskaźników służących ocenie skuteczności i wpływu takich przepisów;

30. podkreśla rolę UE w zacieśnianiu współpracy z agencjami ONZ, takimi jak UN Women, Fundusz Ludnościowy ONZ, oraz z partnerami międzynarodowymi, w tym z Radą Europy, Organizacją Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie oraz Organizacją Współpracy Gospodarczej i Rozwoju, w dążeniu do równości płci oraz zwalczaniu przemocy seksualnej i przemocy ze względu na płeć w ramach Agendy ONZ na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030, pekińskiej platformy działania oraz programu działania Międzynarodowej Konferencji na temat Ludności i Rozwoju;

31. zachęca do dalszego dialogu i współpracy między instytucjami UE, państwami członkowskimi i społeczeństwem obywatelskim w celu zapewnienia, aby przemoc seksualna była traktowana nie tylko jako indywidualny akt wyrządzenia krzywdy, ale także jako przejaw szerszej nierówności płci i dyskryminacji strukturalnej;

32. wzywa państwa członkowskie do zapewnienia, że istniejące systemy gromadzenia danych o przemocy ze względu na płeć będą obejmowały gromadzenie, opracowywanie, tworzenie i rozpowszechnianie danych statystycznych dotyczących zgwałcenia, w tym danych z podziałem m.in. według płci, grupy wiekowej (dzieci i dorośli), pochodzenia rasowego i etnicznego ofiary i sprawcy oraz relacji między ofiarą a sprawcą; zwraca się do EIGE i FRA o wsparcie procesu monitorowania oraz dalszą pomoc w gromadzeniu danych i badań dotyczących wszystkich form przemocy ze względu na płeć, w tym zgwałceń;

33. zobowiązuje swoją przewodniczącą do przekazania niniejszej rezolucji Radzie i Komisji.